

علی شریعتی فعال اقتصادی و عضو اتاق مشترک ایران و عراق می‌گوید:

جراحی اقتصادی رانت‌آور بود

علی شریعتی، عضو اتاق مشترک ایران و عراق، راهکار صادرات مازاد تولید را منطقی نمی‌داند. تحریم‌ها، مهم‌ترین مانع بر سر مبادلات تجاری و به خصوص صادرات است. از سوی دیگر تا زمانی که مجامع بین‌المللی به دلیل عدم پذیرفتن سوئیفت و اف‌ای‌تی‌اف به ایران اعتماد نداشته باشند، نمی‌توان به تجارت با کشورهای خارجی پرداخت. علی شریعتی، فعال اقتصادی و عضو اتاق بازرگانی عراق در همین مورد به روزنامه هم‌میهن می‌گوید: «متأسفانه چشم‌اندازی برای صادرات بیشتر نیست و اکنون در بازارهای هدف مانند عراق هم به مشکل خورده‌ایم.»

شما هم معتقدید که سفره مردم کوچک شده و تقاضای داخلی برای فعالان اقتصادی ضعیف شده است؟

عرضه و تقاضا در بازارهای داخل، متأثر از شرایط اقتصادی و قدرت خرید مردم است؛ از یک طرف دولتی‌ها اعتقاد دارند سفره مردم نسبت به گذشته هیچ تغییری نکرده است. دولت معتقد است که میلیارد‌ها دلار، برای واردات نهاده و گوشت ارز ترجیحی تخصیص می‌دهد. اگر این حرف درست باشد، نباید شاهد توری در قیمت این محصولات باشیم؛ اما متأسفانه، مردم کشور تورم با قدرت بیش از ۵۰ درصدی را احساس می‌کنند. تازه این تنها در حیطه ۱۰ قلم کالای اساسی است. کالاهای مصرفی دیگر، متأثر از بازارهای بین‌المللی هستند و با نوسانات ارز، تغییر قیمت می‌دهند.

رئیس بانک مرکزی نیز چند وقت پیش اظهاراتی مشابه به آنچه منتقد آن هستید، داشت. به نظر شما مشکل از کجاست؟

از یک سو اعضای دولتی قیمت ارز را قبول ندارند و معتقدند این قیمت ارز تلگرامی است و نه ارزی که در بازار خرید و فروش می‌شود اما مشکل مواد اولیه و موارد دیگری که مردم درگیر آن هستند، این امر را تصدیق نمی‌کنند و این یک چرخه معیوب است. دولت می‌خواهد از افزایش آب دریاچه ارومیه هم دست‌اندازد و این دوستان افزایش نژولات آسمانی را نیز دست‌اندازد خود می‌دانند و این مسئله فضای گفت‌وگو را به شدت کاهش می‌دهد. می‌گویند که قبول اشتباه و درک مسئله خودش ۵۰ درصد از راه حل است؛ اما ما اکنون شاهد این فرآیند نیستیم. به هر حال امسال، سال آخر دولت است و دولت سیزدهم هم قصد دارد که خود را دوره‌ای کند اما شرایط خیلی خاص است و روزه‌روز بدتر هم می‌شود. حل آن هم نیاز به تدبیر عمیق تری دارد. اینکه بگوییم اگر مردم در داخل محصولات را نمی‌خرند، می‌توانیم همه مازاد محصولات خود را صادر کنیم، حرفی غیرکارشناسی است.

یعنی امکان صادرات کاهش یافته است؟ ممکن است ما فضای صادراتی داشته باشیم اما اینکه بخواهیم این حجم از کاهش تقاضا را در بازارهای صادراتی سرریز کرده و این‌گونه جبران‌ش کنیم، عملاً غیرممکن است. آن هم بازاری که امروز صادرکننده در آن با این همه مشکل مواجه است. به هر حال ایران، بهشت واردات است و هر کس بتواند به هر طریقی که شده ارز دولتی می‌گیرد زیرا منافع واردکننده و دریافت‌کننده ارز دولتی، بسیار بیشتر از صادرکننده‌ای است که مجبور است ارز را وارد سامانه کند و با قیمت‌های دولتی کار کند. فرآیند و سیستم تجارت ما برای واردکننده، منافع و سود دارد. این عوامل همگی دست به دست هم داده و همه معلول همدیگر هستند. باید در نظر گرفت عدد تشکیل سرمایه اکنون در ایران منفی است. در شرایطی که به رشد اقتصادی نیاز داریم تشکیل سرمایه منفی است. از سوی دیگر، با توجه به منازعات سیاسی، بحث سرمایه‌گذاری خارجی که یکی از شاخص‌های بسیار مهم در رونق اقتصادی کشور است، روند نزولی داشت و عدد آن هم بسیار کم بود. البته همواره عوامل مختلف دیگری هم در مسائل مربوط به اقتصاد تأثیرگذار هستند.

سال گذشته تراز تجاری منفی کشور رکورد زد. چنین شرایطی ناشی از چیست؟ نمی‌توان درباره صادرات بحث کرد و از

قرار بگیرد، زمینه‌ساز فساد می‌شود. سرکوب نرخ ارز، قطعاً فسادزاست؛ حتی اگر رئیس بانک مرکزی به دور بین صداوسیما بگوید وظیفه رسانه‌هاست که به مردم بگوید کالاها با نرخ دلار تلگرامی تعیین قیمت نمی‌شود. اقتصاد دستوری و با اطلاق صفت تلگرامی، به نرخ بازار آزاد اداره نمی‌شود. تورم در اقتصاد ایران - که مهار آن مهم‌ترین و اولین وظیفه بانک مرکزی است - تا آنجا افسارگسیخته شده که علاوه بر مزدبگیران، فعالیت اقتصادی را نیز به انتقال بازار خود به خارج وا داشته است. همچنین برخی کارشناسان، خبر از خروج جدی سرمایه از ایران می‌دهند. در سال جاری میان تصمیمات رسمی دولت در بودجه و سخنان مقامات مسئول تضادهایی آشکار وجود دارد. ارز کالاها اساسی در بودجه، به میزان قابل توجهی حذف شده است اما رئیس بانک مرکزی درباره تأمین ارز کالا صحبت می‌کند. همه این‌ها، امسال را تبدیل به سالی سخت می‌کند. به خصوص که علاوه بر تضادهای آشکار میان قانون بودجه و سخنان فرزند کسری تجاری ۱۸ میلیارد دلاری کشور، در سال گذشته منجر به کمبود ارز در کشور هم هست.

کیفیت لازم را ندارد.

فرض کنیم کالاها ایرانی مزیت رقابتی لازم را دارند. در این صورت موانع دولتی چه می‌شوند؟ باید روابط بین‌المللی خود را با دنیا قابل قبول، تعریف‌شده و استاندارد کنیم. سیاست‌گذار نباید اقداماتی کند که استانداردهای روابط بین‌الملل را زیر پا بگذارد. باید ارتباط خود را تک به تک با کشورها، گروه‌ها و پیمان‌ها بهبود بخشیم. همچنین دولت باید به دنبال حل مسائل و مشکلات صادراتی کشور باشد. لجستیک و حمل و نقل بار باید به گونه‌ای باشد که کالا به موقع و با کیفیت مناسب به بازارهای مصرف برسد.

موانع تعرفه‌ای، مسائل گمرکی و عوارض جاری صادراتی هم باید به سمت پیمان‌های منطقه‌ای برود و نه توافقی‌های داخلی برای ایجاد مانع بر سر صادرات. دولت باید ادبیات تجارت جهانی را بلد باشد تا تولیدکننده هم بتواند کالا را با استمرار و با کیفیت به دست مصرف‌کننده برساند.

در این شرایط حتی اگر دولت نیز به فکر چاره‌جویی باشد هم تحریم‌ها به قوت خود باقی هستند.

تحریم‌ها هم باید چاره‌جویی شوند که فعالان اقتصادی بتوانند کالاها و خدمات تولیدی خود را به بازارهای بین‌المللی برسانند و در ازای آن، ارز حاصل از صادرات را برگردانند. عدم عضویت در شبکه‌های انتقال پول بین‌المللی، هزینه‌های صادرات را مضاعف می‌کند و باید حتماً حل شوند. محیط کسب و کار بازرگانی کشور باید از نظر مجوزها، بوروکراسی اداری و مسائل دیگر مشکلی نداشته باشند که بتوان به شکوفایی رسید.

نرخ‌ها را تعیین کند. در چنین شرایطی، هم صادرکننده رشد می‌کند و هم صنعت کشور به واسطه سرمایه‌گذاری، رشد خواهد داشت.

پس اینکه می‌گویند کالاها اساسی با نرخ ارز دولتی وارد شده‌اند پس نباید گران شوند، از کجایم؟

آقای فرزند پارسال با افتخار، ۶۰ میلیارد دلار ارز تخصیص داده است. در صورتی که از نگاه اقتصاددانان، ایشان ۶۰ میلیارد دلار رانت توزیع کرده‌اند. ۲۵ هزار تومان اختلاف میان دلار بازار آزاد و دلار دولتی به جیب واردکنندگان رفته است. تصور کنید در سه سال اخیر رشد اقتصادی مثبت بوده است. آمارها هم این را نشان می‌دهند. پس چرا راه مردم کاهش یافته است؟ اول اینکه ۳۶ میلیارد دلار ثروت خلق شده، تبدیل به رانت شد و در جیب عده‌ای خاص توزیع شده است. این اعداد جدی و غیرقابل باور است. این رفا، در جیب مثلاً دو هزار نفر رفته است. افرادی که در دو سال اخیر و در ایران به کار صرافتی مشغول بوده‌اند، خیلی سریع پولدار شدند. فرض کنید ۶۰ میلیارد دلار ارز توزیع شده است و تنها پنج درصد برای توزیع این ارز، رشوه گرفته باشند. سه یا چهار درصد هم پولی برای انتقالات ارز گرفته باشند. این چند درصد حدود سه میلیارد دلار یعنی ۲۰۰ هزار میلیارد تومان می‌شود و همان رفاهی است که از جامعه ایرانی دریغ شده است. افراد اصلاً کوچک نیستند. رشد اقتصادی به جیب این افراد رفته است. دلیل دیگری هم که به ذهن می‌رسد اینکه خروج سرمایه خطر جدی است. پس توزیع رانت و خروج سرمایه دو دلیل اصلی تزریق نشدن رشد اقتصادی به جیب مردم بوده است.

تاسیس بانک مشترک ایران - پاکستان

احتمال ایجاد بانک مشترک و انعقاد قرارداد تهاتر میان دو کشور ایران و پاکستان، هنوز به جایی نرسیده و معلق مانده است. فهیمه دامرودی، دبیرکل اتاق بازرگانی ایران و پاکستان به ایلنا شرحی از آخرین وضعیت تجارت دو کشور ارائه داد و گفت: تنش که سال گذشته بین ایران و پاکستان اتفاق افتاد، پیامدهای ادامه‌داری نداشت اما در همان زمان قرار بود هیئت‌های تجاری دو کشور به ایران و پاکستان سفر کنند که به دلیل تنش‌ها لغو شد. با این حال دامنه تنش‌ها به ماه‌های بعد کشیده نشد. اکنون روابط خوبی بین دو کشور برقرار است و تجارت در یک روند مطلوبی انجام می‌شود. وی افزود: مرزها باز هستند و در وضعیت عادی به سر می‌برند. دامرودی درباره احتمال ایجاد بانک مشترک و انعقاد قرارداد تهاتر میان دو کشور گفت: این موارد هنوز به جایی نرسیده و معلق مانده است.

عرضه تخم مرغ پایین تر از نرخ مصوب

تخم مرغ، ۵۰ درصد قیمت واقعی آن فروخته می‌شود. حمید کاشانی، رئیس هیئت‌مدیره اتحادیه مرغداران به ایسنا گفت: از دولت درخواست کردیم که با توجه به کاهش مصرف تخم مرغ در نیمه اول سال با خرید تضمینی تخم مرغ سازد، از تولیدکنندگان حمایت کند؛ اما هنوز اقدامی در این راستا صورت نگرفته است. کاشانی با بیان اینکه نیمه اول هر سال در کشور مصرف تخم مرغ کاهش می‌شود، گفت: در سال‌های گذشته دولت برای تداوم و پایداری تولید با خرید تضمینی تخم مرغ از مرغداران از آنها حمایت می‌کرد که البته این خرید به صورت محدود صورت می‌گرفت. وی در ادامه گفت: قیمت تخم مرغ در مرغداری در حال حاضر به کیلویی ۲۲ هزار تومان رسیده این در حالی است که قیمت تمام‌شده تخم مرغ برای مرغداران حدوداً کیلویی ۶۰ هزار تومان است. این یعنی تخم مرغ ۵۰ درصد قیمت واقعی فروخته می‌شود.

سامانه جامع تجارت خوابیده است

حدود یک ماه از سال سپری شده و گویی سامانه جامع تجارت در خواب است. به گزارش اتاق تهران، احمد رضا فرشیان، عضو هیئت‌نمایندگان اتاق تهران گفت: وزارت صمت و بانک مرکزی با محدودیت‌هایی مواجه هستند و در سوی دیگر تولیدکنندگان و تأمین‌کنندگان نیز برای ادامه فعالیت‌های خود نیازهای متنوعی دارند. او در بخش دیگری از سخنانش از وضعیت سامانه جامع تجارت انتقاد کرد و گفت: حدود یک ماه از سال سپری شده و گویی سامانه جامع تجارت در خواب است. این در حالی است که سال جاری به‌عنوان سال جهش تولید نامگذاری شده و دستیابی به این هدف نیازمند برنامه‌ریزی است. اما اکنون با وضعیتی که این سامانه دارد، تولیدکنندگان و بازرگانان نمی‌دانند تکلیف چیست و در این شرایط، هیچ فعالیتی شکل نمی‌گیرد. اما درخواست بخش خصوصی از دولت این است که با توجه به شعار تعیین‌شده برای امسال، زمینه مشارکت مردم در رونق اقتصادی را فراهم کند.

